

Fremtidens vilde vejr – er Danmark klar?

Et klimatilpasningsudspil fra forsikrings- og pensionsbranchen

Indhold

Klimatilpasning skal op i tempo	4
Klimaforandringer koster samfundet dyrt	5
Forsikringssekskabernes rolle og stormflodsordningen	6
Politisk opgave at prioritere klimatilpasning	10
Nationalt niveau	12
National klimatilpasningsplan 2.0	12
Tilpasset lovgivning på klimatilpasningsområdet	13
Øget fokus på ejendomme i udsatte områder	14
Analyse af kommunernes klimatilpasningsaktiviteter	14
Deling af skybrudsdata	15
Giv stormflodsordningen et servicetjek	16
Etablering af Nationalt Partnerskab for Klimatilpasning (NPK)	17
OPP+-byggeri	18
Fremtidens klimatilpasningsløsninger – ny styrkeposition for Danmark.....	19
Lav nabetjek på klimatilpasningsområdet.....	20
Udvid nedrivningspuljen til at omfatte klimaramte boliger	20
Kommunalt niveau	22
Krav til nybyggeri.....	22
Krav til byggeri i kystnære områder	22
Anvend vand mere rekreativt og som en ressource	22
Målret anlægsloftet til klimatilpasning.....	23
Borgernært niveau	24
Bolig-job-ordning for klimatilpasning.....	24
National oplysningskampagne om forebyggelse.....	24

Klimatilpasning skal op i tempo

Vildt vejr med orkaner, stormflod og oversvømmelser er ikke længere begivenheder i fjerne lande. Klimaforandringerne er her nu, og de rammer over hele Danmark, hvor der sker store skader og ødelæggelser hos boligejere og forretningsdrivende.

2023 blev det vådeste år, som er registreret i Danmark siden 1874¹. Og det er et faktum, at klimarelaterede skader i samfundet vil tage til i takt med klimaforandringerne.

Det betyder, at flere danskere bliver efterladt i ulykkelige situationer med ødelagte hjem, uoverskuelige skader og værdiløse ejendomme. Sandsække og watertubes er ikke længere tilstrækkeligt – og selv den mest ambitiøse grønne omstilling kan ikke forhindre de klimaforandringer og -skader, som allerede er en realitet.

Derfor er der brug for en ambitiøs national plan for klimatilpasning nu. Og planen skal pege på konkrete løsninger og finansiering. I udspillet her er forsikringsbranchens oplæg til, hvordan vi løser den opgave.

Klimaforandringer koster samfundet dyrt

I perioden fra 1980 til 2022 har naturkatastrofer kostet EU-landene omkring 4,8 billioner kroner i skadesomkostninger ifølge European Environmental Agency. Heraf er 66 mia. kr. skader i Danmark. Opgjort i forhold til skader pr. indbygger ligger Danmark på en 8. plads². Disse skadesomkostninger kan for Danmark blandt andet tilskrives oversvømmelser fra havet, som opstår på baggrund af en forhøjet havvandstand som følge af storm samt vand fra oven.

Udover naturkatastrofer forventes de årlige skadesomkostninger ved oversvømmelse at stige markant de næste 100 år, hvis der ikke foretages klimatilpasning³. Et estimat, som COWI har udarbejdet for Realdania i 2017, anslår, at vi om 100 år vil have udgifter på 43 mia. kr. hvert år til at udbedre skader pga. oversvømmelse⁴.

Forsikringssekskabernes rolle og stormflodsordningen

Forsikringsbranchen arbejder hver dag for at skabe tryghed for sine kunder. Og forventningen er, at selskaberne både i dag og i fremtiden kan forsikre sine kunder mod klimaskader og hjælpe dem godt tilbage til hverdagen. Men det kræver, at risikoen for skaden er kendt, og at risikoen ikke er så høj, at forsikring ikke er en mulighed for alle danskere og virksomheder.

Med det stigende niveau af skader, vi har oplevet de seneste år, kan det på længere sigt være fortid med fx dækning af skybrud for huse eller virksomheder i særligt udsatte områder, da risikoen (og dermed præmien) bliver så høj, at det ikke er muligt for den enkelte at tegne forsikring. Den situation må vi som samfund gøre alt for at undgå.

Både det private forsikringsmarked og stormflodsordningen⁵, som alle danskere med en brandforsikring betaler en afgift til, er baseret på kollektive løsninger, hvor flere går sammen om at dele en potentiel risiko. Men de færreste vil i disse tider med stigende omkostninger betale dyrt for, at andre fortsat kan bo steder, hvor sandsynligheden for vandskader er markant højere end andre steder. Derfor skal vi klimasikre mere, så det fortsat kan betale sig at tegne en forsikring og indbetale til stormflodsordningen for alle boligejere.

Hvis stormfloder sker hyppigere i fremtiden, vil boligejere få sværere og sværere ved at opnå dækning fra ordningen. Med klimaforandringerne vil den stormflod, der i dag statistisk forekommer hvert 20. år, blive en hændelse, der kan ske hvert eller hvert

andet år fremover. Konkret betyder det, at boligejere ved stormflod i fremtiden kommer til at dække deres egne skader, fordi kriterierne for dækning af stormflod ikke er opfyldt. Stormflodsordningens dækning kan ændres til fx 5-årshændelser, men det vil betyde langt flere skader og dermed en langt dyrere ordning, som skal finansieres af danskerne.

Konsekvenser og stormflodsordning

- En stormflodsordning med uændret dækningskriterie, altså 20-års hændelser, vil ikke dække de stormfloder, som rammer i dag – simpelthen fordi de ikke er voldsomme nok.
- En stormflodsordning med ændret dækningskriterie, fx 5-års hændelser, vil blive meget dyrere at finansiere end i dag.

Fakta om klimaskader forårsaget af vand

I dag er ikke alle klimaskader/vandskader omfattet af forsikringsdækning. Herunder er klimaskader forårsaget af vand opdelt i tre kategorier.

Skybrud:

Skybrud er i dag dækket i de fleste forsikringselskaber. Husforsikringen dækker skybrudskader, når der er faldet mindst 15 mm regn på højst 30 minutter. I praksis betyder det, at der er tale om en skybrudsskade i situationer, hvor vandet presses tilbage gennem kloakken og ind i boligen gennem toiletter og gulvrister, eller kommer ind i boligen gennem døre og vinduer, da vandet ikke har mulighed for at blive ledt bort via kloakkerne.

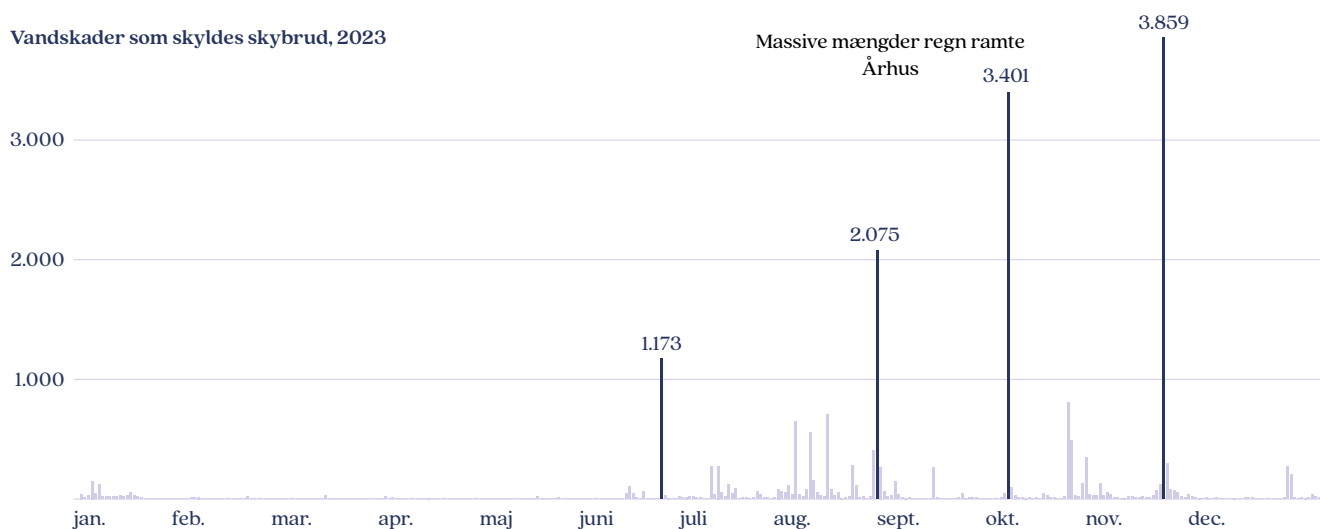
Grundvand:

Stigende grundvand er sjældent omfattet af en forsikring. I nogle selskaber er det muligt at tilvælge en tillægsdækning til husforsikringen, som blandt andet dækker skader efter vand, der trænger ind i huset. Det kan fx være grundvand, der trænger ind gennem kældervægge eller op gennem kældergulv.

Stormflod:

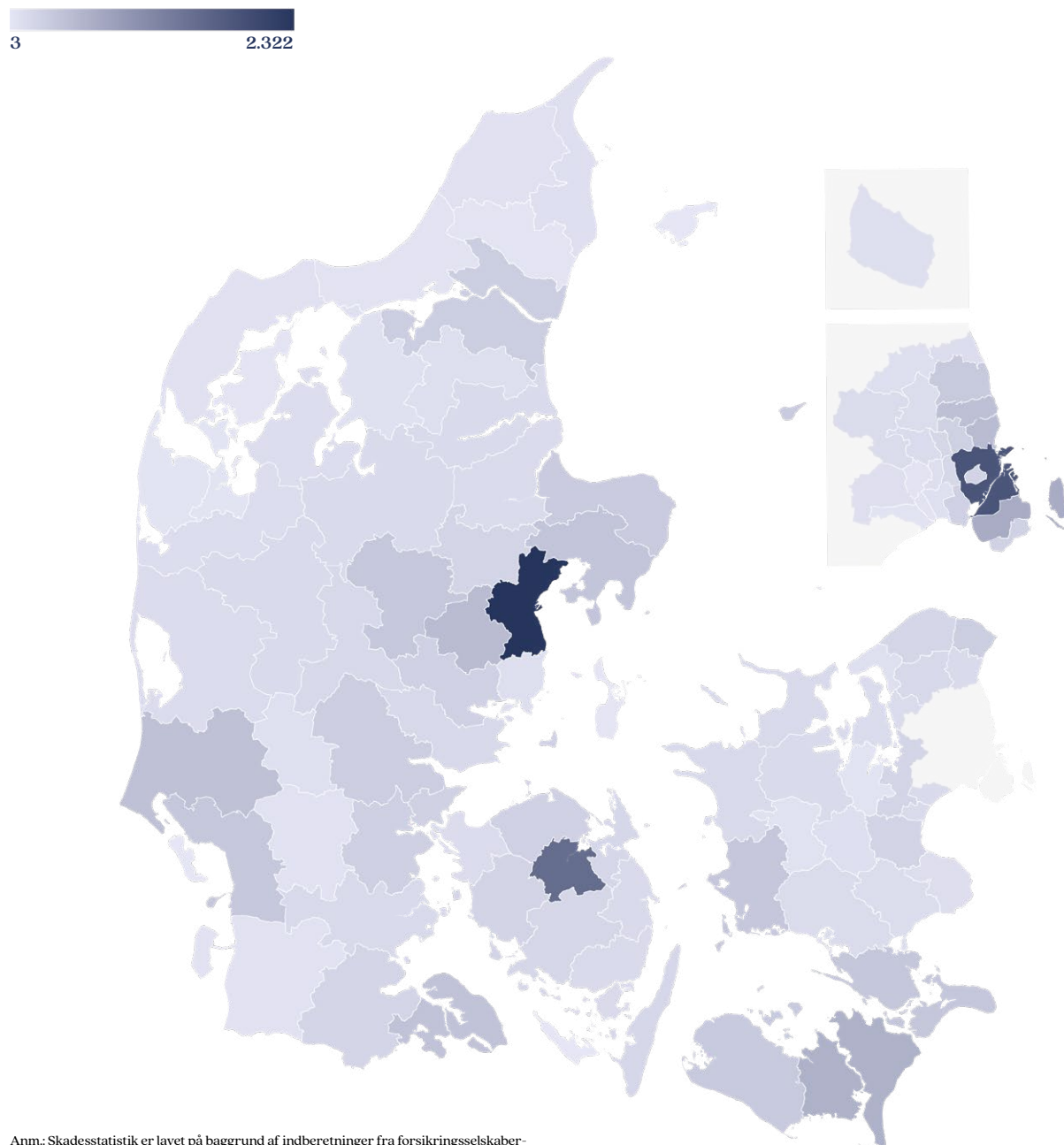
Stormflod er dækket af en offentlig ordning, som bliver administreret af Naturskaderådet⁶. Alle boligejere med en brandforsikring betaler 40 kroner årligt via deres forsikring til den statslige ordning. I 2023 var den samlede afgift på 193 mio. kr. Forsikringsselskaberne opkræver afgiften på vegne af staten, ligesom selskaberne håndterer skaderne på vegne af Naturskaderådet, når der er udmeldt stormflod.

Fakta om vandskader i 2023

Anm.: Skadesstatistik er lavet på baggrund af indberetninger fra forsikringsselskaberne. Forsikringsselskaberne indberetter skadesdata kvartalsvist. Skader, der anmeldes mere end en måned senere end skadestidspunktet, indgår ikke i opgørelsen.
Kilde: F&P's skadesstatistik

Vandskader som skyldes skybrud, 2023

Anm.: Skadesstatistik er lavet på baggrund af indberetninger fra forsikringsselskaberne. Forsikringsselskaberne indberetter skadesdata kvartalsvist. Skader, der anmeldes mere end en måned senere end skadestidspunktet, indgår ikke i opgørelsen.
Kilde: F&P's skadesstatistik

Vi skal forebygge mere effektivt

For omkring en halv million boliger i Danmark er vandet faretruende tæt på⁷. Det kommer fra oven, fra siden og nedefra. Et konservativt skøn er, at danskerne alene i 2023 var ramt af klimarelaterede skader for over 3 mia. kr. baseret på tal fra forsikringsselskaberne og Naturskaderådet.

Gør vi intet, vil fremtiden byde på boliger i dele af Danmark, hvor risikoen er så høj, at forsikring ikke er en mulighed for alle danskere. Desuden vil bidraget til stormflodsordningen stige i takt med, at der

kommer flere stormfloder som følge af klimaforandringerne. Den eneste farbare vej frem er forebyggelse – men i dag bruger vi som samfund langt flere ressourcer på at reparere end på at forebygge.

Det er derfor F&P's vurdering, at der i øjeblikket er en skæv balance mellem at forebygge og udbedre klimaskader, og at det samfundsøkonomisk vil give langt bedre mening, hvis vi bruger flere ressourcer på at forebygge klimaskader, end vi gør i dag.

Fakta om stormflodsordningen

- I 2017 var der 478 sager og erstatninger for knap 37 mio. efter stormflod
- Naturskaderådet forventer at dække 2.294 skader efter stormfloder i 2023. De 2.186 vedrører stormfloden i oktober 2023, de 111 vedrører stormfloden efter stormen Pia i december.
- Det forventes, at erstatningsomkostningerne løber op i 1,1 mia. kr. for stormfloden i oktober, mens den for december foreløbig er estimeret til ca. 20 mio. kr.

Politisk opgave at prioritere klimatilpasning

Siden 2020 har den siddende miljøminister varslet en snarlig national klimatilpasningsplan. Der er imidlertid ikke sket meget, ud over at regeringen i oktober 2023 umiddelbart efter den voldsomme stormflod fremlagde Klimatilpasningsplan 1.0⁸, som primært havde fokus på kystbeskyttelsesinitiativer målrettet den jyske vestkyst og højtstående grundvand i byområder. Regeringen har afsat 1,3 mia. kroner til indsatsen frem mod 2027, hvilket omtrent er i samme størrelsesorden som skaderne fra én stormflod.

Danskerne udtrykker en klar forventning om, at det politiske niveau skal øge indsatsen og midlerne til klimatilpasning⁹. Det kommer til udtryk gennem et bredt ønske om genindførelse af fradrag for energirenoveringer og håndværkerfradrag med fokus på klimatilpasningsløsninger. Desuden ser en betydelig andel af befolkningen gerne, at der justeres i 'nedrivningspuljen' for at støtte nedrivning af huse i højrisikoområder for klimarelaterede vejrskader. Det signalerer en anerkendelse af, det er nødvendigt med proaktive tiltag for at mindske konsekvenserne af klimaforandringerne på boligmarkedet.

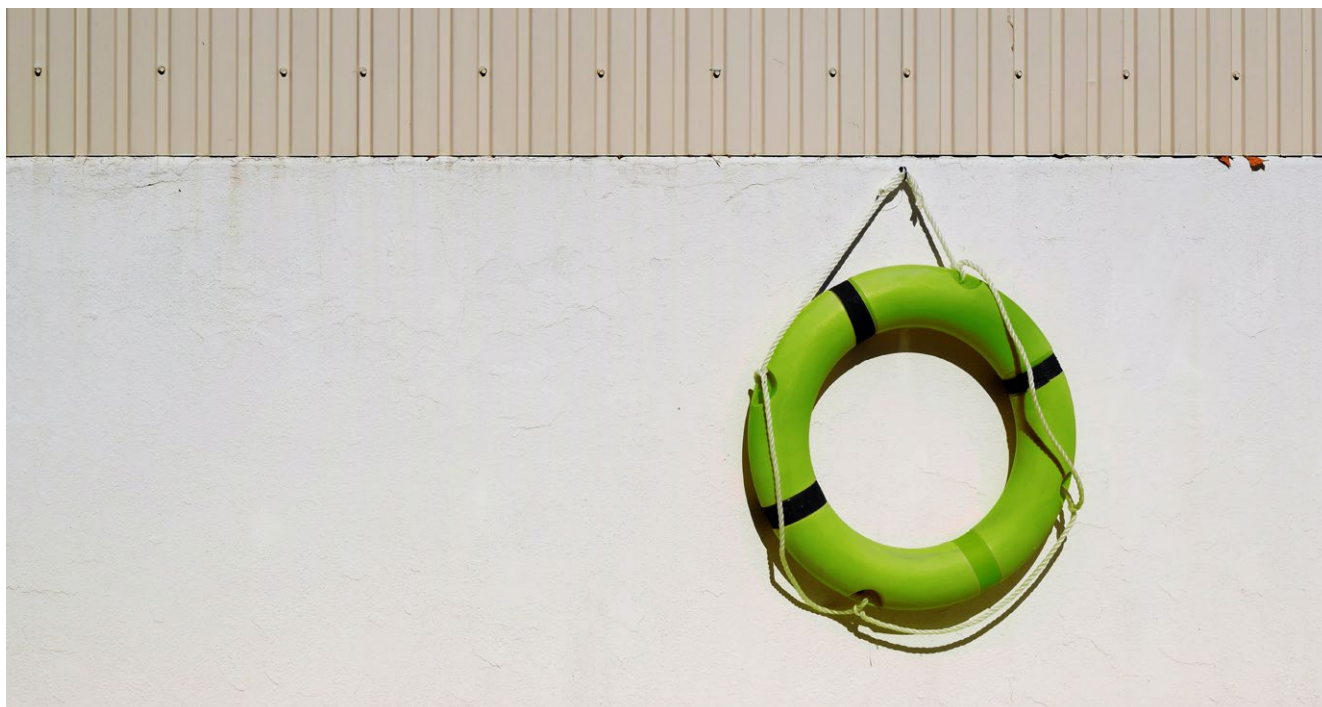
Derudover understøtter danskernes holdninger et skifte mod mere stringente bygge- og udstykningsregler i områder udsat for klimarelaterede risici,

hvilket afspejler en forståelse for behovet for langsigtet planlægning og sikkerhed. Flertallets holdning til, at kommunerne bør prioritere klimatilpasninger, selv i mødet med lokal modstand, viser et bredt mandat til politiske beslutningstagere for at handle beslutsomt og visionært på klimaområdet. Det er på det bagtæppe, forsikrings- og pensionsbranchen kalder på handling.

F&P spiller nu ud med branchens indspark til en ny og samlet national klimatilpasningsplan. Målet er dels, at vi som samfund finder en ansvarlig samfundsøkonomisk balance mellem at erstatte klimaskader og at forebygge, de sker. Samtidig skal vi undgå at bygge boliger på steder, som vi ved bliver oversvømmet og i stedet hjælpe de borgere og virksomheder, som i fremtiden kommer til at bo steder, hvor man ret beset ikke bør hverken bo eller drive virksomhed.

Vi kan ikke vente længere, hvis vi som samfund skal have en chance for at tilpasse Danmark til de fremtidige klimarealiteter.

F&P foreslår, at en ny national klimatilpasningsplan indeholder løsninger på tre niveauer: Nationalt, kommunalt – og målrettet den enkelte borger.

Nationalt niveau

National klimatilpasningsplan 2.0

Med udgangspunkt i det ekstreme vejr i 2023, haster det med en samlet national plan, der fastlægger mål for, hvordan Danmark skal udvikles i lyset af klimaforandringerne.

Der er behov for en national klimatilpasningsplan 2.0, der kortlægger de vigtigste problemstillinger og indsatsområder i Danmark. Her skal fastlægges niveauet for klimatilpasning, og der skal tages stilling til, hvad der skal sikres, og hvad der nedprioriteres, fordi det ikke er samfundsøkonomisk holdbart.

Det er desuden nødvendigt at prioritere, hvilke områder der skal klimatilpasses. Fx kostede skybruddet, der ramte København i 2011, 4,85 mia. kr., da mange værdier er centreret i hovedstaden. Det er således centralt at prioritere den forebyggende indsats dér, hvor risikoen dels er størst, dels hvor det samfundsmæssigt skaber størst værdi.

En klimatilpasningsplan 2.0 skal også kortlægge særligt i miljøbeskyttede områder, som Natura 2000-områder, i forhold til at identificere, om der er områder, hvor man ikke må klimasikre. Det kan fx være, at en kommune ikke må bygge et dige, fordi det går gennem et beskyttet område, hvilket bl.a. Odense¹⁰ og Køge¹¹ kommuner er udfordret af. I takt med tiltagende klimaforandringer kan det være nødvendigt at se på den lovgivning, der skal sikre klimatilpasning, og den lovgivning der skal beskytte naturen, som i dag alt for ofte spænder ben for hinanden. Der er behov for, at vi i de samme områder både kan oprette klimatilpasning og værne om naturen, også når de to mål strider mod hinanden.

I en klimatilpasningsplan 2.0 bør det også drøftes, om der er områder i Danmark, som fremover ikke skal anvendes til beboelse eller virksomhed, hvis områderne fx gentagende gange har været oversvømmet efter skybrud eller stormflod. Det gælder særligt ved etablering af nye boliger – men også i spørgsmålet om, hvordan vi som samfund hjælper de borgere og virksomhedsejere, som bor og driver virksomhed i udsatte områder i dag. Fx er der regler i stormflodsordningen, der betyder, at det ikke er muligt at anvende erstatning efter en stormflodsskade til en bolig på ny matrikel (se mere på side 16).

Med en national klimatilpasningsplan 2.0 er der behov for et milliardløft af investeringerne i klimatilpasning. F&P foreslår, at regeringen og Folketinget etablerer en klimatilpasningsfond, som skal sikre finansiering til klimatilpasningsprojekter. Fonden skal sikre, at de statslige investeringer kommer på niveau med udgifterne til at håndtere skaderne, som med et konservativt skøn alene i 2023 var på 3 mia. kr. Frem mod 2023 anbefaler F&P derfor, at der årligt afsættes 3 mia. kr. til national klimatilpasning frem mod 2030. Finansieringen af fonden skal ske via en prioritering af det økonomiske råderum.

F&P anbefaler desuden, at opgaven placeres i Miljøministeriet, der sammen med relevante sektorministerier bliver ansvarlig for at udarbejde en national handlingsplan og koordinere indsatserne, ligesom det skal være en forudsætning for arbejdet, at der findes finansiering til indsatserne.

Tilpasset lovgivning på klimatilpasningsområdet

Der er brug for, at lovgivning på klimatilpasningsområdet bliver tilpasset, når planer på området skal omsættes til konkrete løsninger.

Klimatilpasning er i dag reguleret af flere love og regler, og de er ikke tænkt sammen. Fx må kommuner og vandselskaber godt hjælpe, når skybrud giver vand i kældrene hos borgere og virksomheder, men ikke når vandet i stedet skyldes stigende grundvand. Resultatet er uoverskuelig og usammenhængende lovgivning.

Fonden Teknologirådet har peget på, at der savnes et strategisk niveau mellem implementering af EU-lovgivning (vandrammedirektiv og oversvømmelsesdirektiv) og udarbejdelsen af kommuneplaner og lokalplaner¹². Kommunernes Landsforening ønsker også et sammenhængende regelgrundlag¹³.

Der er således behov for sammenhæng mellem den lovgivning, der beskriver løsninger og den særlovgivning, som skal sikre udførelsen.

I de fleste af vores nabolande har man de seneste år gennemarbejdet lovgivning og regler om vand for at integrere udfordringer med klimatilpasning på den mest optimale måde. I Holland har man fx samlet otte forskellige love til én ny vandlov, som sikrer de fremtidige klimaudfordringer. I Holland er det et nationalt ansvar at beskytte borgere og virksomheder mod oversvømmelser, og der er vedtaget en national vandplan, der indeholder den overordnede nationale politik for vandhåndtering¹⁴.

F&P anbefaler, at der arbejdes for et sammenhængende, helhedsorienteret og ensartet regelgrundlag, der kan gå på tværs af både kystområder og vandløbsopland.

Øget fokus på ejendomme i udsatte områder

I Danmark er der udpeget 14 områder, som har særlig risiko for oversvømmelse i fremtiden¹⁵. 12 af disse risikoområder ligger ved kyster eller fjorde i de indre danske farvande. Vurderingen er, at 29 pct. af det danske areal, og dermed over 440.000 helårsboliger og knap 160.000 fritidsboliger, allerede i dag er påvirket af vand fra forskellige former for ekstremvejr – stormfloder, skybrud og stigende grundvand¹⁶.

Boligejere og virksomheder i de områder kan have svært ved at sælge deres bolig, ligesom det kan være økonomisk vanskeligt at tilpasse en eksisterende bolig til de voldsomme vandmængder, den vil blive udsat for fremover.

F&P foreslår derfor en række tiltag, som skal hjælpe boligejere og virksomheder i de mest udsatte områder i Danmark:

- *Klimasikringsstøtte* som bidrag til boligejere eller virksomheder, der ofte oplever gentagende skader på eksisterende bolig. Pengene skal anvendes til klimasikring af bygning eller i ekstreme tilfælde til genopførelse et andet sted på grunden. Det kan fx ske ved at omlægge udearealer eller andre tiltag, der kan forebygge og begrænse skader på matriklen.
- *Indførelse af Blå Lån* til boligejere eller virksomheder, som skal tilskyndes til at bygge klimasikkert. I dag findes der grønne lån målrettet energirenovering. Flere boligejere eller virksomheder er i dag placeret i meget udsatte områder af Danmark, hvor der fx ofte står højt grundvand, skybrud eller stormflod, og det derfor vil blive vanskeligt eller umuligt at sælge boligen eller virksomheden. Flere studier viser, at prisen på en bolig/virksomhed falder mærkbart, når et område fx rammes af oversvømmelse¹⁷.
- Blå lån kan også kombineres med erstatning fra Naturskadeordningen. I dag må boligejere, som har fået penge udbetalt af Stormflodsordningen, kun bruge erstatningen til at udbedre skaden på den matrikel, hvor skaden er sket, hvilket er uhenigtsmæssigt. Det bør være muligt at flytte pengene med til en ny matrikel, som er placeret sikkert ift. klimaskader. Målet er således at tilskynde til at flytte en ejendom i sikkerhed for stormflodsskade og bygge klimasikkert på ny matrikel.

Analyse af kommunernes klimatilpasningsaktiviteter

Tilbage i 2013 blev der mellem regeringen og Kommunernes Landsforening indgået en økonomiaftale om, at kommunerne inden udgangen af 2013 skulle udarbejde klimatilpasningsplaner. Kravet kom efter de store oversvømmelsesskader i (især) København og på Frederiksberg i 2011, og der viste sig i årene derefter et meget forskelligt ambitionsniveau i de enkelte kommuner i forhold til investeringsvilje og til arbejdet med konkrete planer.

Der er ikke i dag et samlet overblik over, hvor langt de enkelte kommuner er kommet i arbejdet med klimatilpasningsplanerne, ligesom ingen har fulgt op på planerne og på, om de afspejler de reelle behov for klimatilpasning. Fx har Odense Kommune først i slutningen af 2023 besluttet, at kommunen nu investerer 3 mio. kr. i klimasikring¹⁸. Det er desuden uklart, om der er områder i Danmark, hvor kommunerne ikke har igangsat aktiviteter på trods af, at der har vist sig et reelt behov for en indsats¹⁹. Det er fx tilfældet i Sønderborg²⁰.

F&P anbefaler, der skabes et overblik over kommunale indsatser, og det bør overvejes, om der kan kræves handlepligt på (dele af) disse planer.

Deling af skybrudsdata

Alle landets kommuner skal udpege zoner, hvor der er en oversvømmelsesrisiko. For at kommunerne kan kvalificere deres risikokort, har de brug for viden om, hvor skaderne sker, hvor store skaderne er, og hvor store værdier der går tabt. Her ønsker kommunerne adgang til relevante og opdaterede data om klimaskader – herunder skybrudsdata fra forsikringsbranchen.

Forsikringsselskaberne kan bidrage med data over udbetalte erstatninger for skybrudsskader, som kan bruges til at målrette klimatilpasningsindsatser i Danmark. Selskaberne har data, der gør det muligt præcist at se, hvor flest værdier ødelægges, samt om der er områder, der rammes gentagne gange og dermed tydeliggør, hvilke indsatser der vil have den største effekt.

Som reglerne er i dag, kan forsikringsselskaberne ikke dele data med kommunerne uden samtykke fra skadelidte/kunde, og det samtykke skal til enhver tid kunne tilbagekaldes. Det skyldes de nuværende persondataskyttelsesregler (GDPR). Forsikringsselskabernes data er personhenførbare oplysninger, der knyttes til adressen, og de må ikke, i henhold til GDPR, videregives til kommunerne. Tidligere har branchen leveret oplysninger om adresse, dato og erstatningssum for skybrudsskader, og det har bidraget til en mere effektiv prioritering og optimering af kommunernes indsatser.

FØP foreslår, der skabes en eksplicit hjemmel i lovgivningen, så forsikringsselskaberne kan dele skybrudsdata med kommunerne uden at skulle håndtere samtykke fra skadelidte.

Giv stormflodsordningen et servicetjek

I den seneste tid har gentagne og voldsomme oversvømmelser medført ødelæggelser af boliger og virksomheder, og efterladt borgere i ulykkelige situationer med ødelagte hjem og tabte værdier. Alene stormfloden, der ramte store dele af det sydlige Danmark den 20. og 21. oktober 2023, blev en af de mest ødelæggende i ordningens levetid.

Alle fremtidsscenerier og beregninger viser, at Danmark skal forberede sig på flere og voldsommere stormfloder²¹. Samtidig er der i perioden fra 2009-2021 bygget godt 8.000 flere bygninger med private boliger i områder, der under de fremtidige temperaturstigninger risikerer oversvømmelse, sammenlignet med områder, som ikke vil være i risiko for oversvømmelse. Dermed er værdierne i kommende risikoområder øget i de seneste år. I takt med klimaforandringerne og den stigende hyppighed og udbredelse af oversvømmelser er mere byggeri i kystzonen med til at øge de forventede årlige skader. Lokaliseringen af boliger og erhverv i udsatte områder kan derfor blive endnu mere afgørende for de forventede skader ved stormflod i fremtiden²².

Derfor foreslår F&P, at stormflodsordningen får et servicetjek.

Blandt andet bør man overveje, om den omfordeling, ordningen er født med, er hensigtsmæssig. I dag betaler alle det samme beløb i kroner og øre ind til ordningen, uanset om man ejer en ejendom tæt på vand, eller om man tværtimod bor et i et klimasikkert område. På den måde understøtter borgere med lav risiko for oversvømmelse dem med høj risiko tæt på kysten.

Senest har De Økonomisk Vismænd peget på, om afgiften bør afspejle den reelle oversvømmelsesrisiko, så den vil tilskynde til at klimaforbedre boliger langs kysten. Det er dog uklart, om en differentieret afgift reelt vil være virkningsfuld, og det bør belyses som del af servicetjekket af stormflodsordningen.

Det bør også undersøges, om reglerne i stormflodsordningen er tidssvarende, og om de understøtter boligejernes mulighed for og motivation til, at bygge nyt og klimasikkert, i stedet for gentagne gange at reparere på den eksisterende bolig, som netop er blevet oversvømmet²³.

I dag har kommunerne mulighed for at opkøbe oversvømmelsestruede grunde. Loven blev vedtaget i 2022 og har efter F&P's vurdering ikke været anvendt. F&P foreslår, at ordningen udvides, så erstatning fra Naturskaderådet kan anvendes til genopførelse af en bygning på en ny matrikel.

Servicetjekket bør desuden se på, om stormflodsordningen forvrider både incitamentet til, hvor man bosætter sig og incitamentet til klimatilpasning. For bør der være incitament, der betyder, at den enkelte undlader at bygge i stormflodsramte områder og/eller den enkelte stormflodsikrer sin bolig eller sommerhus? Og bør der være et maksimum på, hvor mange gange man kan få erstatning fra stormflodspuljen, så der skabes en motivationsstruktur for de borgere, som trods udsigterne til vand i ejendomme, gerne vil blive boende?

Med det ændrede klima vil dét, der i dag er en 20-års hændelse om nogle få år være en 10-års hændelse. Det taler også for at se på kriterierne for erstatning, så der fx er en grænse for, hvor mange gange man kan få erstatning eller hjælp til at flytte.

Endelig skal der kigges på, om muligheden for at skabe løsninger for de såkaldte "røde huse" (huse, som ikke kan opnå en forsikring) kan anvendes i et bredere perspektiv.

Samtidig bør det overvejes, om der skal øremærkes midler til national klimatilpasning fx ved at afgiften til Naturskadepuljen øges.

Etablering af Nationalt Partnerskab for Klimatilpasning (NPK)

Et nationalt partnerskab for klimatilpasning skal øge tempoet i Danmarks klimatilpasningsarbejde (parallelt til den nedsatte NEKST, der skal fremme grøn energi). NPK skal løse opgaver og koordinere akutte klimatilpasningsudfordringer på tværs af samfundet.

Med de voldsomme klimaforandringer står det klart, at der skal fart på klimatilpasningsindsatser rundt omkring i de danske kommuner. Men det kan være vanskeligt at få sat klimatilpasningsprojekter i gang, når fx Gudenåen løber gennem 18 kommuner, for det betyder, at alle kommuner skal blive enige om finansiering og løsninger.

Danskerne skal have klar besked om, hvilke indsatser kommunen planlægger for at imødegå bl.a. stigende grundvand, vand fra oven og vand fra kysterne, så de enkelte boligejere på bedst mulige vis kan iværksætte klimatiltag på egen matrikel, så skader forebygges og i bedste fald undgås.

Partnerskabet skal bestå af centrale aktører med kendskab til klimatilpasning både i praksis og strukturelt. Målet skal bl.a. være at identificere og fjerne barrierer for klimatilpasning, så vi kan sætte tempo på forandringerne, sikre koordinering på tværs af kommuner og prioritere, hvilke indsatser der haster mest, så borgernes hjem og virksomheder beskyttes mod fremtidens vejr.

OPP+-byggeri

F&P anbefaler at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal afsøge muligheden for at udbrede OPP til klimasikringsprojekter – et OPP+. Arbejdsgruppen skal fungere i regi af det offentlige, men i tæt samspil med det private erhvervsliv og skal have til opgave at udvikle modeller for en udvidet OPP-model (OPP+) i forbindelse med større klimatilpasningsprojekter og -anlæg. Det kan fx ske ved, at klimatilpasningsprojekter opføres som OPP i samarbejde med fx institutionelle investorer. I OPP+-projekter vil bygherre have ansvaret og bære risikoen for at opføre et givent projekt og vedligeholde det mange år frem. Desuden skal bygherren betale for eventuelle skader, så den enkelte kommune ikke står med ansvaret og udfordringerne alene.

Et OPP+-projekt kan fx være et større anlægsprojekt, en sluse, etablering af et dige eller anden kystbeskyttelse. OPP+-projekter kan bidrage til at øge tempoet i den danske klimatilpasningsindsats, og bør derfor ses som en naturlig måde at finansiere forebyggende anlægsprojekter på.

Ved at det offentlige involverer eksterne parter i større klimatilpasningsprojekter, kan der opnås bredere viden om teknologier og projektgennemførelse, som kan være afgørende for fremtidens klimatilpasningsløsninger.

Fordelen ved OPP+ er, at drift og vedligehold tænkes ind i ét og samme udbud af et projekt. Den største investering foretages af den private part, mens den offentlige part løbende betaler for opgaven, der typisk strækker sig over en længere periode – fx 10-30 år. I dette tilfælde er udbedring af skader en væsentlig del af driften.

F&P anbefaler derfor, at den statsligt nedsatte arbejdsgruppe²⁴, som skal se på samarbejdet mellem det offentlige og private, også har fokus på at udvikle modeller for en udvidet OPP+-model, som kan bidrage til at forebygge klimarelaterede skader.

Fremtidens klimatilpasningsløsninger – ny styrkeposition for Danmark

F&P vil arbejde for, at Danmark udvikler innovative løsninger til forebyggelse af klimaskader i tæt samarbejde med relevante erhvervsorganisationer, fagforbund og andre centrale aktører. Det vil kunne medvirke til at skabe en bredere alliance om et styrket politisk fokus på klimatilpasning – ligesom der i høj grad har været det på udviklingen af øvrig grøn teknologi.

De nye løsninger bør i høj grad være tværgående, så de kan håndtere mange udfordringer samtidig, som fx forbedrer livet i byen og samtidig kan håndtere nedbør og stigende grundvandsstand. Det kan også være skalerbare rådgivningsydelser, it-systemer eller fysiske produkter.

Danske virksomheder har mulighed for at levere klimatilpasningsløsninger på det internationale marked. Udfordringen om klimatilpasning er global, hvorfor der er en international efterspørgsel.

Lav nabotjek på klimatilpasningsområdet

Det er et faktum, at vi i Danmark har behov for langt mere klimatilpasning. Men mere klimatilpasning betyder langt højere udgifter, da klimatilpasning kræver stor og langsigtet finansiering. I flere lande omkring Danmark - Holland, Storbritannien, Norge, Sverige og Tyskland - finansieres den nationale klimatilpasningsindsats via skatter og national medfinansiering af lokale initiativer, hvor udfordringerne er størst.

I Holland er der oprettet en særlig skattefinansieret fond, som dækker de nationale investeringer i klimatilpasning og udredninger. Det er tiltag, som kan overføres til danske forhold. Holland bruger 9-10 mia. kr. på kystsikring, klimatilpasning og vandhåndtering årligt. Det svarer til 0,18 pct. af landets bruttonationalprodukt²⁵.

F&P foreslår, at der igangsættes et nabotjek for at undersøge, hvordan andre EU-lande finansierer klimatilpasning. Dette med henblik på at finde inspiration til, hvordan vi kan klimasikre Danmark.

Udvid nedrivningspuljen til at omfatte klimaramte boliger

F&P foreslår, at den eksisterende nedrivningspulje udvides til udlån i klimaudsatte områder målrettet nedrivning af udsatte boliger eller virksomheder, hvor der ikke kan opnås finansiering på markedsvilkår.

Den eksisterende nedrivningspulje er målrettet udkantsområder med meget billige huse. Puljen var i 2023 på 98 mio. kr. Nedrivning af klimaramte huse eller virksomheder vil formentlig blive markant dyrere, da disse bygninger pga. beliggenhed tæt på vand ofte er meget dyre, og der kan potentielt være mange ejendomme i risikozonen.

Kommunalt niveau

Krav til nybyggeri

Fremtidens nye bygninger skal være klimarobuste. De skal kunne tåle de mere ekstreme vejrforhold, og det bør tænkes ind i projekteringen. Mere tørke, mere fugt, vand, nedbør og storm vil påvirke husets materialer og konstruktion.

I fremtiden bør der være bedre sammenhæng mellem, hvad vi bygger, hvor vi bygger, og hvilke materialer vi bygger med. Der er behov for, at vi gentænker vores byggeskik, hvis vi skal imødegå klimaforandringerne på en forsvarlig måde. Mange forebyggelsesforanstaltninger er billigere at indarbejde i huset under opførelsen frem for, når huset står færdigt. Det gælder fx omfangsdrænen, højt vandlukke og en pumpebrønd, der kan holde kloakvandet ude af kældre og afløb.

Meget nedbør kan også medføre, at grundvand og grundvandsspejl står højere end normalt. Det har betydning for funderingen af huset, og om der skal foretages ekstra foranstaltninger i ydervæggene. Kommunerne har ansvaret for, at nyudlagte områder til byggeri er i stand til at klare fremtidens klimaforandringer. Det kan betyde, at områder helt skal friholdes for nybyggeri.

Fremtidens huse og bygninger forventes at kunne holde mere end 100 år. FØP foreslår, at Bygningsreglementet ændres, så alt byggeri skal klimasikres, så byggeriet minimum kan modstå en 50-års hændelse.

FØP foreslår desuden at nedsætte et ekspertudvalg, der kommer med en række anbefalinger til fremtidens bygninger, deres udformning og placering. Anbefalingerne kan danne baggrund for justering af lovgivningen. Udvalget bør også drøfte, om det er muligt at tilrettelægge nybyggeri, så klimatilpasning indarbejdes ad hoc, efterhånden som udfordringerne viser sig i form af oversvømmelser.

Krav til byggeri i kystnære områder

Reglerne om byggeri i kystnære områder er ikke specielt detaljerede. De foreskriver, at bygherre bør forholde sig til klimaændringerne, hvor der forventes mere ekstreme vejrforhold. Der peges fx på havspejlsstigning på 0,3-1,2 m frem mod år 2100, og 'øget vindbidrag' kan have betydning for områder ved hav og fjorde. Det anbefales, at bygherre vurderer sokkelkote, behovet for kystbeskyttelse og andre forhold som fx bølger eller lokal stuvning af

vandet. Samtidig er der krav om niveaufri adgang – hvilket i sig selv i visse kystnære bebyggelser kan være en udfordring, fordi det giver vandet uhindret adgang.

I 2023 ændrede regeringen desuden planloven, så det blev muligt at udstykke områder, der tidligere var udlagt til landbrugsjord på småøer til beboelse²⁶.

FØP foreslår, at Bygningsreglementet ændres, så alt byggeri i kystnære områder skal klimasikres, så byggeriet minimum kan klare en 50-års begivenhed. Samtidig bør det drøftes, om det fremover er hensigtsmæssigt, at kommunerne kan give tilladelse til at bygge i lavtliggende områder, som samtidig er sårbare overfor oversvømmelse.

FØP anbefaler, at der skabes sammenhængende lovgivning, så man ikke på den ene side sætter fokus på truslen mod de danske kyster, mens man på den anden side gør det muligt at bygge tæt på kystlinjen visse steder i Danmark. Det er nødvendigt at afveje udvikling af fx et øsamfund i forhold til forebyggelse af stormflodsskader.

Anvend vand mere rekreativt og som en ressource

Klimaforandringernes stigende regnvandsmængder med ekstrem regn, stiller krav til nye måder at håndtere regnvand i byerne. Generelt skal der tænkes innovativt i by- og boligområder, hvor en stor del af overfladen er belagt med ikke vandgennemtrængelige materialer som fx fliser og asfalt, og hvor den øgede mængde regnvand vil belaste de eksisterende afløbssystemer og regn-kanaler.

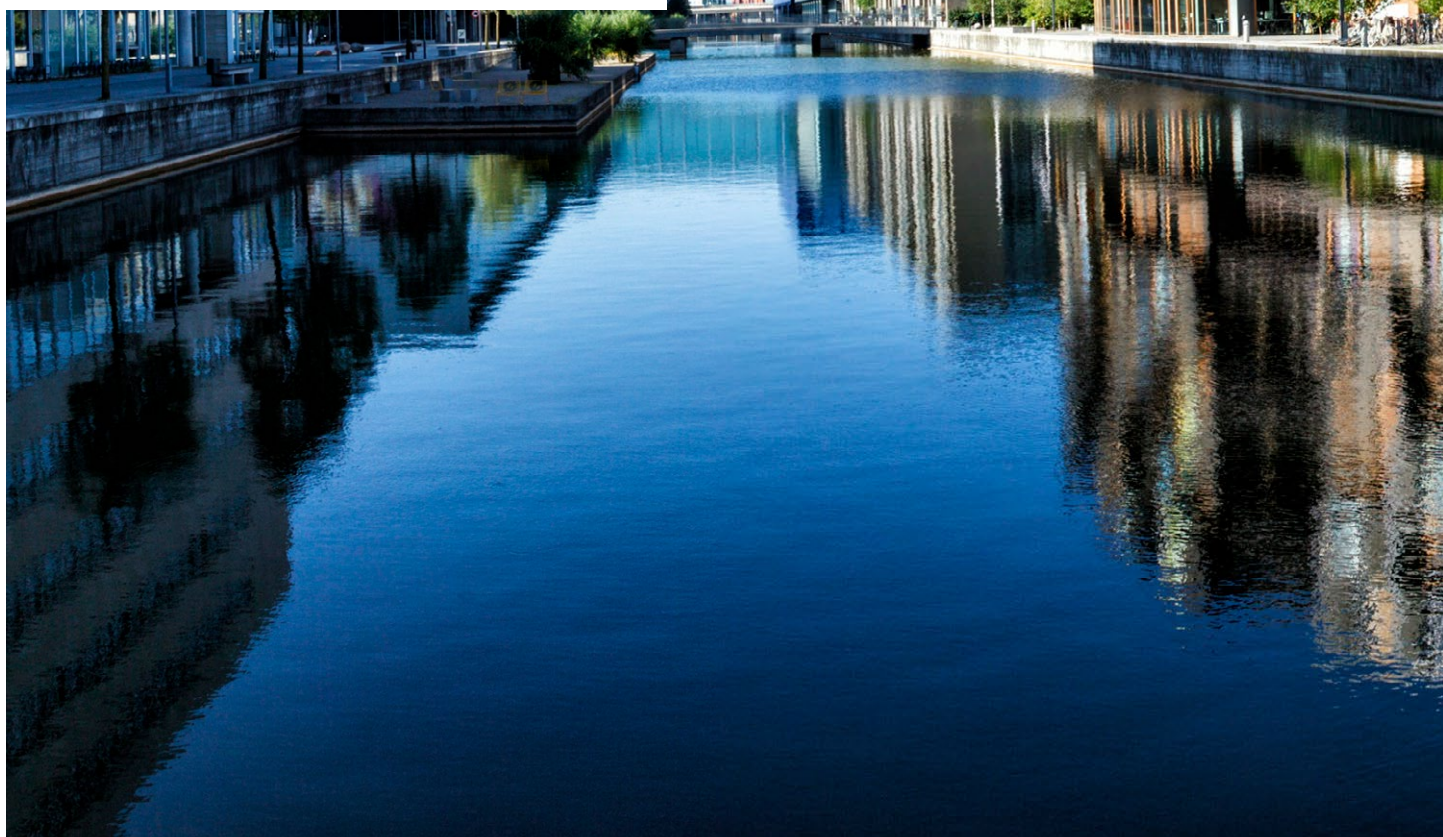
Rekreative løsninger kan fx være grønne vægge og tage samt flere beplantede byrum, der kan holde på regnvandet. Også cykelstier i fx København kan fungere som kanaler til at lede regnvandet ud i Københavns Havn.

FØP foreslår, at en national klimatilpasningsplan fokuserer på at skabe gode motivationsstrukturer til kommuner og forsyningsselskaber for at etablere vandopsamlingspunkter og bassiner til rekreative formål, særligt i byerne, så fremtidens vand fra oven skaber nye bymiljøer fremfor skader. Denne indsats kan dække over både de enkelte bygningsejeres indsats (det meget nære) såvel som hele by- og lokalområder.

Målret anlægsloftet til klimatilpasning

Anlægsloftet i kommunerne bør hæves målrettet lokale klimatilpasningsinitiativer. Anlægsloftet dækker over det beløb, som Danmarks 98 kommuner samlet set må bruge årligt til blandt andet at renovere og bygge nye bygninger. Anlægsloftet er styret af de årlige økonomiaftaler med Finansministeriet, og er indført for at styre aktiviteten og dermed inflationspresset i økonomien. Flere kommuner har milliarder af kroner til rådighed, som de ikke må bringe i spil på grund af anlægsloftet, og det bør ændres i forhold til klimatilpasning, hvilket kan gøres uden at skabe inflationspres.

F&P mener, det er bedre at bygge diger eller udlægge større områder til rekreative vandopsamlingsområder end at anvende endnu flere penge på at skadesudbedre på grund af manglende diger. Forebyggende offentlige investeringer er omfattet af anlægsloftet, men ikke de private skadesudbedringer. En målrettet udvidelse af anlægsloftet vil derfor ikke bidrage til at overophede byggebranchen eller skabe yderligere inflation – da det "blot" vil flytte penge og arbejdskraft fra at udbedre skader til at forebygge skader.

Borgernært niveau

Bolig-job-ordning for klimatilpasning

Flere danskere vil i kølvandet på klimaforandringerne og udsigterne til mere vand blive efterladt i ulykkelige situationer med ødelagte hjem, uoverskuelige skader og værdiløse ejendomme. Og endnu flere kommer til at leve i enorm stor usikkerhed og frygt for klimaskader.

Derfor foreslår F&P at udvide servicefradraget/bolig-job-ordningen som økonomisk incitament til at finansiere klimatilpasning. Boligejere kan dermed få et ligningsmæssigt fradrag til klimasikring af egen bolig, ligesom der tidligere er blevet indført fradrag for energibesparende tiltag som fx udskiftning af vinduer eller investering i efterisolering.

Med en udvidelse af bolig-job-ordningen foreslår F&P, det bliver muligt at få fradrag for klimatilpasningsløsninger som fx højvandslukke, faskiner og omfangsdræn.

National oplysningskampagne om forebyggelse

I de fleste kommuner arbejdes der med et princip om, at ansvaret for forebyggelse af skader fra oversvømmelser er den enkelte grundejers (nytteprincippet)²⁷. Det er vigtigt at udbrede de gode råd til, hvordan man som grundejer udlever det ansvar og får mere viden om, hvordan man forebygger skader forårsaget af vand.

F&P foreslår derfor, at der årligt gennemføres en kampagne med fokus på, hvad den enkelte grundejer selv kan gøre for at minimere risikoen for skader på egen matrikel²⁸.

Det kan bl.a. ske i et samarbejde med Beredskabsstyrelsen og Videnscenter Bolius, der har stor erfaring med oplysningskampagner til husejere. Det er begrænset, hvad den enkelte kan gøre, når først DMI varslers stormflod eller skybrud. Samtidig er det ofte først, når skaden er sket, at boligejere er lydhøre og motiverede for handling. Oplysningskampagnen skal være årlig, og kan følges op af aktuelle pushbeskeder til borgere i udsatte områder. På baggrund af data fra DMI (fx for varsel om stormflod) sendes besked ud til de husejere, der forventes at blive ramt. Når uvejret har lagt sig, følges op med en nyhedsbesked, der anviser til konkret handling.

De gode råd om klimatilpasning bør formidles af alle aktører på området, der er i kontakt med husejere. Det kan være kommunen, forsyningsselskabet, forsikringsselskabet eller byggemarkedet. I tiden mellem varslet uvejr, er der tid for husejere til at udføre klimasikring, der virker, så skaderne undgås. De gode råd skal være lette at følge, der skal oplyses om udgifter til etablering, om hvem der udfører arbejdet, og der skal være anvisning til mulig finansiering.

Slutnoter

- 1 [Sammendrag af året 2023 \(dmi.dk\)](#)
- 2 [European Climate Risk Assessment — European Environment Agency \(europa.eu\)](#)
- 3 [Økonomi og Miljø, 2023 \(dors.dk\)](#)
- 4 [Byernes udfordringer med havvandsstigninger og stormflod - Rapport](#)
- 5 Naturskadeordningen omfatter reglerne om stormflod, oversvømmelse, tørke og stormfald. Naturskaderådet er et uafhængigt råd, der afgør, om der har været stormflod, oversvømmelse fra vandløb og søer og tørke.
- 6 [Naturskaderaadet.dk](#)
- 7 [Klimaforandringernes betydning for fremtidens arealanvendelse.pdf \(concito.dk\)](#)
- 8 [bilag-3-faktaark.pdf \(mst.dk\)](#)
- 9 [Epinion for F&P 2024](#)
- 10 [Natura-projekt sætter stopper for ønske om dige i Odense | TV 2 Fyn](#)
- 11 [Med 26,6 millioner i statsligt tilskud fortsætter arbejdet med Køge Dige \(koege.dk\)](#)
- 12 [Klimatilpasning for fremtiden](#)
- 13 [KL-udspil: Klimatilpasning for fremtiden](#)
- 14 [Nordeuropæiske erfaringer med klimatilpasning.pdf \(concito.dk\)](#)
- 15 [Flere kommuner skal forberede sig på vildere vejr og oversvømmelser - Kystdirektoratet](#)
- 16 [Klimaforandringernes betydning for fremtidens arealanvendelse.pdf \(concito.dk\)](#)
- 17 [70.000 boliger trues af vandmasserne: Bankerne beskyldes for at ignorere problemerne \(finans.dk\)](#)
- 18 [Efter kritik: Odense går fra nul kroner til klimasikring til tre millioner - klimamonitor.dk](#)
- 19 [Klimatilpasning i danske kommuners klimahandlingsplaner | CONCITO](#)
- 20 [Boligafdelinger oversvømmet under stormflod: "Dybt frustrerende" \(fagbladetboligen.dk\)](#)
- 21 [Ændringer i havniveau \(klimatilpasning.dk\)](#)
- 22 [Microsoft Word - M23_Disk_Kapitel II.docx \(dors.dk\)](#)
- 23 [Bekendtgørelse om erstatning for skader forårsaget af stormflod, oversvømmelse fra vandløb og søer og tørke \(retsinformation.dk\)](#)
- 24 [beslutningsreferat-af-3-moede-i-fops.pdf \(kfst.dk\)](#)
- 25 [IGN_Rapport_Bidragsmodeller_Klimatilpasning_Marts2021.pdf \(ku.dk\)](#)
- 26 [Til lovforslag nr. L 62 A, Folketinget 2023-24, Forslag til Lov om ændring af lov om planlægning og forskellige andre love \(Opfølgning på evaluering af planloven m.v.\) \(ft.dk\)](#)
- 27 Se f.eks. information fra Slagelse Kommune: [Klima og bæredygtighed - Slagelse Kommune](#)
- 28 Se evt. inspiration her: [Se Klimaklar Bolig \(klimatilpasning.dk\)](#)

Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 41 91 91 91
fp@fogp.dk
www.fogp.dk

F&P er brancheorganisation for forsikrings- og pensionselskaber. Vi varetager branchens interesser og arbejder for, at branchen bliver kendt for sit bidrag til at løse nogle af de største udfordringer, det danske og internationale samfund står over for. Det drejer sig om velfærd og tryghed for den enkelte dansker, og det drejer sig om bæredygtighed og den nødvendige grønne omstilling.